

Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności

Sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2

Rządy Państw-Sygnatariuszy niniejszej Konwencji, członkowie Rady Europy, zważywszy na Powszechną Deklarację Praw Człowieka, uchwaloną 10 grudnia 1948 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych,

zważywszy, że owa Deklaracja zmierza do zapewnienia powszechnego i efektywnego stosowania zawartych w niej praw,

zważywszy, że celem Rady Europy jest osiągnięcie większej jedności jej członków i że jednym ze sposobów osiągnięcia tego celu jest ochrona oraz rozwój praw człowieka i podstawowych wolności,

potwierdzając swoją głęboką wiarę w te podstawowe wolności, które są fundamentem sprawiedliwości i pokoju na świecie i których zachowanie opiera się głównie z jednej strony na rzeczywiście demokratycznym ustroju politycznym, a z drugiej - na jednolitym pojmowaniu i wspólnym poszanowaniu praw człowieka, do których się one odwołują,

zdecydowane jako Rządy państw europejskich, działających w tym samym duchu i posiadających wspólne dziedzictwo ideałów i tradycji politycznych, poszanowania wolności i rządów prawa, podjąć pierwsze kroki w celu zbiorowego zagwarantowania niektórych praw wymienionych w Powszechnej Deklaracji,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Wysokie Układające się Strony zapewniają każdemu człowiekowi, podlegającemu ich jurysdykcji, prawa i wolności określone w rozdziale I niniejszej Konwencji.

Rozdział I

Artykuł 9

Każdy ma prawo do wolności myśli, sumienia i wyznania; prawo to obejmuje wolność zmiany wyznania lub przekonań oraz wolność uzewnętrzniania indywidualnie lub wspólnie z innymi, publicznie lub prywatnie, swego wyznania lub przekonań przez uprawianie kultu, nauczanie, praktykowanie i czynności rytualne. Wolność uzewnętrzniania wyznania lub przekonań może podlegać jedynie takim ograniczeniom, które są przewidziane przez ustawę i konieczne w społeczeństwie demokratycznym z uwagi na interesy bezpieczeństwa publicznego, ochronę porządku publicznego, zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób.

Artykuł 10

Każdy ma prawo do wolności wyrażania opinii. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe. Niniejszy przepis nie wyklucza prawa Państw do poddania procedurze zezwoleń przedsięwzięciom radiowych, telewizyjnym lub kinematograficznym. Korzystanie z tych wolności pociągających za sobą obowiązki i odpowiedzialność może podlegać takim wymogom formalnym, warunkom, ograniczeniom i sankcjom, jakie są przewidziane przez ustawę i niezbędne w społeczeństwie demokratycznym w interesie bezpieczeństwa państwowego, integralności terytorialnej lub bezpieczeństwa publicznego ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwu, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności, ochronę dobrego imienia i praw innych osób oraz ze względu na zapobieżenie ujawnieniu informacji tajnych lub na zagwarantowanie powagi i bezstronności władzy sądowej.

Artykuł 13

Każdy, czyje prawa i wolności zawarte w niniejszej Konwencji zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka odwoławczego do właściwego organu państwowego także wówczas, gdy naruszenia dokonały osoby wykonujące swoje funkcje urzędowe.

Artykuł 14

Korzystanie z praw i wolności wymienionych w niniejszej Konwencji powinno być zapewnione bez dyskryminacji wynikającej z takich powodów, jak płeć, rasa, kolor skóry,

język, religia, przekonania polityczne i inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie bądź z jakichkolwiek innych przyczyn.

Artykuł 15

W przypadku wojny lub innego niebezpieczeństwa publicznego zagrażającego życiu narodu, każda z Wysokich Układających się Stron może podjąć środki uchylające stosowanie zobowiązań wynikających z niniejszej Konwencji w zakresie ściśle odpowiadającym wymogom sytuacji, pod warunkiem, że środki te nie są sprzeczne z innymi zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego. Na podstawie powyższego przepisu nie można uchylić zobowiązań wynikających z artykułu 2, z wyjątkiem przypadków śmierci będących wynikiem zgodnych z prawem działań wojennych, oraz zobowiązań zawartych w artykułach 3, 4 (ust.1) i 7. Każda z Wysokich Układających się Stron, korzystając z prawa do uchylenia zobowiązań, poinformuje wyczerpująco Sekretarza Generalnego Rady Europy o środkach, które podjęła, oraz powodach ich zastosowania. Informować będzie również Sekretarza Generalnego Rady Europy, kiedy podjęte środki przestaną działać, a przepisy Konwencji będą ponownie w pełni stosowane.

Artykuł 17

Żadne z postanowień niniejszej Konwencji nie może być interpretowane jako przyznanie jakiegokolwiek państwu, grupie lub osobie prawa do podjęcia działań lub dokonania aktu zmierzającego do zniweczenia praw i wolności wymienionych w niniejszej Konwencji albo ich ograniczenia w większym stopniu, niż to przewiduje Konwencja.

Artykuł 18

Ograniczenia praw i wolności, na które zezwala niniejsza Konwencja, nie będą stosowane w innych celach niż te, dla których je wprowadzono.

* * *

Protokół nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzony w Paryżu dnia 20 marca 1952 r.

(Protokół wszedł w życie 18 maja 1954 r.)

Państwa-Sygnatariusze - Członkowie Rady Europy, zdecydowane podjąć odpowiednie środki zmierzające do zapewnienia wspólnych gwarancji praw i wolności, innych aniżeli te, które są już zawarte w rozdziale I Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, podpisanej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „Konwencją”), uzgodniły, co następuje:

Artykuł 2

Nikt nie może być pozbawiony prawa do nauki. Wykonując swoje funkcje w dziedzinie wychowania i nauczania, Państwo uznaje prawo rodziców do zapewnienia wychowania i nauczania zgodnie z ich własnymi przekonaniami religijnymi i filozoficznymi.

Stan prawny na dzień 1 stycznia 1995 r.
Liczba ratyfikacji: 28.

Rzeczpospolita Polska:

- podpisanie: 14 września 1992 r.

- ratyfikacja: 10 października 1994 r.

- wejście w życie: 10 października 1994 r.

- deklaracje: o uznaniu kompetencji Europejskiej Komisji Praw Człowieka do przyjmowania skarg indywidualnych (art. 25 Konwencji) oraz o uznaniu jurysdykcji Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (art. 46 Konwencji) złożone wraz z dokumentem ratyfikacyjnym.

* * *

Protokół nr 9 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzony w Rzymie dnia 6 listopada 1990 r.

(Protokół wszedł w życie 1 października 1994 r.)

Państwa-Członkowie Rady Europy, sygnatariusze niniejszego Protokołu do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „Konwencją”),

zdecydowane udoskonalić procedurę dotyczącą Konwencji, uzgodniły, co następuje:

Artykuł 3

Artykuł 44 Konwencji otrzymuje brzmienie:
„Prawo do wniesienia sprawy do Trybunału mają wyłącznie Wysokie Układające się Strony, Komisja oraz osoby fizyczne, organizacje pozarządowe i grupy osób, jeśli złożyły skargę na podstawie artykułu 25”.

Artykuł 5

Artykuł 48 Konwencji otrzymuje brzmienie:
"1. Następujące podmioty mogą wnieść sprawę do Trybunału pod warunkiem, że zainteresowana Wysoka Układająca się Strona, jeśli tylko jest jedna, lub Wysokie Układające się Strony, jeśli jest ich więcej niż jedna, podlegają obowiązkowej jurysdykcji Trybunału, a w przypadku gdy jej nie podlegają, za zgodą zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony, jeśli jest tylko jedna, lub zainteresowanych Wysokich Układających się Stron, jeśli jest ich więcej niż jedna:

- a) Komisja;
- b) Wysoka Układająca się Strona, której obywatelstwo posiada domniemany pokrzywdzony;
- c) Wysoka Układająca się Strona, która skierowała sprawę do Komisji;
- d) Wysoka Układająca się Strona, przeciw której skarga została złożona;
- e) osoba fizyczna, organizacja pozarządowa lub grupa osób, która złożyły skargę do Komisji.

2. Jeśli sprawa została skierowana do Trybunału wyłącznie na podstawie ustępu 1 lit. e), przekazywana jest najpierw zespołowi orzekającemu, złożonemu z trzech członków Trybunału. W zespole orzekającym zasiada z urzędu sędzia wybrany przez Wysoką Układającą się Stronę, przeciw której została złożona skarga, a w przypadku braku takiego sędziego - inna osoba wyznaczona przez Wysoką Układającą się Stronę do pełnienia funkcji sędziego. Jeżeli skarga została złożona przeciw więcej niż jednej Wysokiej Układającej się Stronie, skład zespołu orzekającego będzie odpowiednio rozszerzony. Jeśli sprawa nie stwarza poważnych problemów co do wykładni lub stosowania Konwencji i jeśli z żadnych przyczyn nie jest konieczne rozpoznanie sprawy przez Trybunał, zespół orzekający może zadecydować jednogłośnie, iż nie będzie ona przezeń rozpoznawana. W takim przypadku Komitet Ministrów podejmie decyzję zgodnie z postanowieniami artykułu 32, czy miało miejsce naruszenie Konwencji”.

Stan prawny na dzień 1 stycznia 1995 r.

Liczba ratyfikacji: 16

Rzeczpospolita Polska:

- *podpisanie: 14 września 1992 r.*

- *ratyfikacja: 10 października 1994 r.*

- *wejście w życie: 1 lutego 1995 r.*

* * *

Protokół nr 11 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności dotyczący przekształcenia mechanizmu kontrolnego ustanowionego przez Konwencję sporządzony w Strasburgu dnia 11 maja 1994 r.

(Protokół nie wszedł w życie (wymagana ratyfikacja wszystkich państw-stron Konwencji)

Państwa-Członkowie Rady Europy, sygnatariusze niniejszego Protokołu do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, podpisanej w Rzymie 4 listopada 1950 roku (zwanej dalej „Konwencją”),

uznając pilną potrzebę przekształcenia mechanizmu kontrolnego ustanowionego przez Konwencję w celu zachowania i polepszenia skuteczności ochrony praw człowieka i podstawowych wolności, głównie z powodu wzrostu liczby skarg i liczby członków Rady Europy,

uznając w konsekwencji za pożądaną zmianę niektórych postanowień Konwencji w celu w szczególności zastąpienia istniejącej Europejskiej Komisji i Trybunału Praw Człowieka przez nowy Trybunał działający permanentnie,

mając na uwadze Rezolucję nr 1 uchwaloną na Europejskiej Konferencji Ministerialnej Praw Człowieka, która odbyła się w Wiedniu 19 i 20 marca 1985 r.,

mając na uwadze Zalecenie 1194 (1992) uchwalone przez Zgromadzenie Konsultatywne Rady Europy 6 października 1992 r.,

mając na uwadze decyzję w sprawie reformy mechanizmu kontrolnego Konwencji podjętą przez Szefów Państw-Członków Rady Europy w Deklaracji Wiedeńskiej z 9 października 1993 r.,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Obecny tekst Rozdziałów II do IV Konwencji (artykuły 19-56) oraz Protokołu nr 2 o nadaniu Europejskiemu Trybunałowi Praw Człowieka kompetencji do wydawania opinii doradczych, zastępuje się przez następujący Rozdział II Konwencji (artykuły 19-51):

Artykuł

19

Utworzenie Trybunału

W celu zapewnienia przestrzegania zobowiązań wynikających dla Wysokich Układających się Stron z Konwencji i jej Protokołów tworzy się Europejski Trybunał Praw Człowieka zwany dalej „Trybunałem”.

Działa on permanentnie.

Artykuł

28

Uznanie niedopuszczalności skargi przez Komitety

Komitety może, na zasadzie jednomyślności, uznać za niedopuszczalną lub skreślić z listy spraw skargę indywidualną wniesioną na podstawie art. 34, jeśli decyzja taka może zostać podjęta bez dalszego rozpatrywania. Decyzja jest ostateczna.

Artykuł

29

Decyzje Izby o dopuszczalności i meritum skargi

1. Jeśli żadna decyzja nie została podjęta na podstawie art. 28, decyzję w sprawie dopuszczalności i meritum skargi indywidualnej wniesionej w trybie art. 34 podejmuje Izba.

2. W sprawie dopuszczalności i meritum skarg wniesionych przez państwa w trybie art. 33 decyduje Izba.

3. Decyzję w sprawie dopuszczalności skargi podejmuje się odrębnie, chyba że Trybunał, w wyjątkowych przypadkach, postanowi inaczej.

Artykuł

34

Skargi indywidualne

Trybunał może przyjmować skargi każdej osoby fizycznej, organizacji pozarządowej lub grupy osób, która uważa, że stała się ofiarą naruszenia przez jedną z Wysokich Układających się Stron praw zawartych w Konwencji lub jej Protokołach. Wysokie Układające się Strony zobowiązują się nie przeszkadzać w żaden sposób skutecznemu wykonywaniu tego prawa.

Artykuł

35

Warunki dopuszczalności

1. Trybunał może rozpatrywać sprawę dopiero po wyczerpaniu wszystkich środków odwoławczych przewidzianych prawem wewnętrznym, zgodnie z powszechnie uznanymi

zasadami prawa międzynarodowego, i jeśli sprawa została wniesiona w ciągu sześciu miesięcy od daty podjęcia ostatecznej decyzji.

2. Trybunał nie rozpatruje żadnej skargi indywidualnej wniesionej w trybie artykułu 34, która:

- a) jest anonimowa lub
- b) jest co do istoty identyczna ze sprawą już rozpatrzona przez Trybunał lub ze sprawą, która została poddana innej międzynarodowej procedurze dochodzenia lub rozstrzygnięcia, i jeśli skarga nie zawiera nowych, istotnych informacji.

3. Trybunał uznaje za niedopuszczalną każdą skargę indywidualną wniesioną w trybie artykułu 34, jeśli uważa, że skarga nie daje się pogodzić z postanowieniami Konwencji lub jej Protokołów, jest w sposób oczywisty nieuzasadniona lub stanowi nadużycie prawa do skargi.

4. Trybunał odrzuca każdą skargę, którą uzna za niedopuszczalną w myśl niniejszego artykułu. Trybunał może tak zadecydować w każdej fazie postępowania.

Artykuł

37

Skreślenie skargi

1. Trybunał może w każdej fazie postępowania zdecydować o skreśleniu skargi z listy spraw, jeżeli okoliczności prowadzą do wniosku, że:

- a) skarżący nie podtrzymuje swej skargi, lub
- b) spór został już rozstrzygnięty, lub
- c) z jakiegokolwiek przyczyny ustalonej przez Trybunał nie jest uzasadnione dalsze rozpatrywanie skargi.

Jednakże Trybunał kontynuuje rozpatrywanie skargi, jeśli wymaga tego poszanowanie praw człowieka w rozumieniu Konwencji i jej Protokołów.

2. Trybunał może podjąć decyzję o ponownym wpisaniu skargi na listę spraw, jeśli uzna, że okoliczności uzasadniają takie postępowanie.

Artykuł

38

Kontrydiktoryjne rozpatrywanie skargi i procedura polubownego załatwienia

1. Jeśli Trybunał uzna skargę za dopuszczalną:

- a) kontynuuje kontrydiktoryjne rozpatrywanie sprawy z udziałem przedstawicieli stron i, jeśli zachodzi potrzeba, podejmuje dochodzenie, a zainteresowane państwa udzielą dla jego skutecznego przeprowadzenia wszelkich niezbędnych ułatwień;
- b) pozostaje on do dyspozycji zainteresowanych stron celem polubownego załatwienia sprawy na zasadach poszanowania praw człowieka w rozumieniu Konwencji i jej Protokołów.

2. Postępowanie prowadzone w trybie ustępu 1. b jest tajne.

Artykuł

39

Polubowne załatwienie

Jeśli zdołano doprowadzić do polubownego załatwienia sprawy, Trybunał skreśla skargę z listy spraw w formie decyzji, która ogranicza się do krótkiego przedstawienia faktów i przyjętego rozwiązania.

Artykuł

40

Publiczna rozprawa i dostęp do dokumentów

1. Rozprawa jest publiczna, chyba że Trybunał zdecyduje inaczej ze względu na wyjątkowe okoliczności.

2. Dokumenty złożone u Szefa Kancelarii są publicznie dostępne, chyba że Prezes Trybunału zdecyduje inaczej.

Artykuł

41

Słuszne zadośćuczynienie

Jeśli Trybunał orzeka, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał przyznaje pokrzywdzonej stronie, zależnie od okoliczności, słuszne zadośćuczynienie.

Artykuł

42

Wyroki Izb

Wyroki Izb stają się ostateczne zgodnie z postanowieniami artykułu 44 ust. 2.

Artykuł

46

Moc obowiązująca oraz wykonanie wyroków

1. Wysokie Układające się Strony zobowiązują się do podporządkowania się ostatecznym

wyrokom Trybunału we wszystkich sprawach, w których są stronami.

2. Ostateczny wyrok Trybunału przekazuje się Komitetowi Ministrów, który czuwa nad wykonaniem.

Stan prawny na dzień 1 stycznia 1995 r.

Liczba ratyfikacji: 3

Rzeczpospolita Polska:

- podpisanie: 11 maja 1994 r.

(Publikacja: 13-11-2003 Ostatnia zmiana: 25-03-2006)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2906) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2906>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl